

Арапски свет: рат и народни немири

Ситуација на Северу Африке и Блиском Истоку протекле недеље се могла упоредити с котлом у којем нешто кључа. У суботу је међународна коалиција почела војну операцију против Либије. Ваздушне нападе на либијске објекте ПВО су извршили авиони Француске, САД и Велике Британије. Осим тога, с америчких и британских војних бродова су лансиране крстареће ракете. Истовремено нереди обухватају нове земље тог региона. Фактички се народни метежи одржавају у читавом арапском свету – од Алжира на западу све до Бахреина на истоку.

У петак након бурних дебата СБ УН је одобрио одлуку која је дозволила међународној заједници да силом успостави над Џамахиријом зону без летова. Већ сутрадан војни објекти Либије су били нападнути масовним ваздушним ударима. Триполи је оптужио Запад за уништавање цивилних објеката. У Пентагону истичу да ће операција имати више етапа. Према речима министра иностраних послова Француске Алена Жипеа, ваздушни напади ће трајати и наредних дана, док Гадафи не испуни услове одлуке УН. Либија је назвала ту одлуку неважећом. Триполи је такође затражио ванредни сазив СБ УН.

Према мишљењу аналитичара, интервенција Запада ће само погоршати ситуацију, - сматра експерт-оријенталиста Института стратешких оцена и анализе Сергеј Демиденко.

„Међународна заједница је почела отворени притисак на Гадафија. Не схвативши ситуацију, Запад је брзо ускратио себи пут за повлачење. Данас он нема други излаз него да врши пресинг на Гадафија и Либију. Очигледно је да либијска опозиција није у стању да промени режим, кад је затражила озбиљну међународну интервенцију. У принципу је Гадафи могао да брзо сврши са опозицијом. То би било учињено да није интервенције западне коалиције.“

Страна инвазија у Либију може да изазове протесте у суседним земљама, - уверени су експерти. Ионако се у већини држава блискоисточног региона и на северу Африке одржавају протести незадовољних режимима. Опозиција Бахреина, незадовољна обећањима краља о спровођењу демократских реформи, поново је изашла на улице. Уз помоћ сузавца полиција је спречила покушај демонстраната да спроведу акцију. Најактивнији противници власти су ухапшени. Напету ситуацију продубљује и присуство 1,500 војника и полицајаца из Саудијске Арабије и УАЕ, који су послати да помогну властима Бахреина.

Нереди су обухватили и Источну провинцију Саудијске Арабије. Снаге безбедности те краљевине гуше протестне акције, које су у земљи законом забрањене. Међутим, нереди су натерали краља Абдалу да изврши потез без преседана. Први пут у историји те земље се монарх обратио нацији, и у свом говору је саопштио о новим мерама социјалне подршке становништву.

И власти УАЕ – једине земље на Блиском Истоку, коју нису захватили нереди, - морали су да пристану на уступке становницима. 24. септембра ће тамо бити одржани други у историји државе избори у Федерални национални савет. Када су 2006. године били одржани први избори, само једном проценту становништва је било дозвољено да гласа. Данас је влада УАЕ објавила одлуку о троструком повећању броја бирача.

Приврженост демократским вредностима демонстрирају нове власти Египта. 19. марта је тамо одржан свенародни референдум о амандманима на устав. Према замисли Вишег војног савета оружаних снага Египта, који влада у земљи после оставке Хоснија Мубарака, то је први корак на путу предаје власти цивилном руководству. Вероватно су бивши противници Мубарака задовољни променама: последњих дана акције се не спроводе.

Охрабрена догађајима у Египту и Тунису, где је дошло до смене власти, не прекида активне акције ни опозиција у Јемену. Учесници протеста траже оставку председника Али Абдале Салеха, који влада у земљи већ више од 30 година. У главном граду Сани у петак је дошло до сукоба противника и присталица шефа државе, на страни последњих су били и припадници снага безбедности. Број погинулих износи 47, више од 200 је рањено. У земљи је објављено ванредно стање.

И у главном граду Алжира су растеривали демонстранте. Изборивши у фебруару

укидање режима ванредног стања, који је у тој земљи био на снази рекордних 19 година, опозиција и даље инсистира на смени режима. Међутим, она не успева да организује масовне акције, док снаге безбедности уз помоћ сузавца растерују протестне маршеве.

Крвави сукоби између присталица и противника режима Башара Асада су се десили у Сирији. Без обзира на то што се све протестне акције завршавају масовним хапшењима, захтеви за слободом и демократијом тамо не престају. У петак приликом растеривана демонстрација у градовима на југу те земље снаге безбедности су отвориле ватру. Неколико демонстраната је погинуло, на стотине је рањено. Експерти сматрају да се нереди у Сирији одржавају под утицајем суседних Јордана и Ирака где се већ други месец сваког петка спроводе такозвани „дани гнева“.

Нестабилна ситуација на Блиском Истоку и у Северној Африци резултирала је озбиљним поскупљењем на светском тржишту скупочених метала, намирница и нарочито енергената. Ако су раније експерти истицали кратке шпекулативне тенденције, данас они све чешће износе песимистичне прогнозе за дугорочну перспективу. Пред микрофоном је руководилац центра арапских истраживања Института оријенталистике РАН, Александар Филоник.

„Ситуација на Блиском Истоку неће се брзо смирити. Она је напета, ако се то настави – изгледа да се тај процес шири – безусловно, светско тржиште чекају тешка времена.“

Експерт је уверен: ако се политичким захтевима у арапским земљама буду додали и метежи гладних, власти ће морати да решавају не само политичке проблеме, већ и социјалне.

(Глас Русије)